

MEDIER OG INFORMATION

Undervisningsmateriale - Udskoling

Red Barnet

Information om materialet

KLASSE:

7.-10. klasse

TEMAORD:

børns rettigheder, FN's børnekonvention, medier og information

FAG:

dansk, samfundsfag

AKTIVITETSTYPER:

videoklip, kildekritik, fælles brainstorm, refleksion- og dialogøvelser

Kort om materialet

- Gennem en række øvelser introduceres de ældste elever til artikel 17 i FN's børnekonvention, som omhandler mediernes rolle og adgangen til information.
- Du kan bruge materialet til engagere eleverne i emnerne tilegnelsen af viden via nyheder, sociale medier samt kildekritik og troværdige kilder.

Vigtigt at vide inden du bruger materialet:

Husk at orientér dig i alle slides før du begynder undervisningen. Bemærk at tidsangivelserne til øvelserne kun er et groft estimat, og det derfor kan variere alt efter klasse og diskussionslyst.

Introduktion

- Medier spiller en vigtig rolle. Medierne holder øje med magthaverne, oplyser befolkningen om aktuelle begivenheder og videreformidler information og viden, så borgere i samfundet kan danne egne holdninger.
- Information og viden er mere tilgængeligt end nogensinde før, men det kan være vanskeligt at gennemskue og sortere i al den information. Det er derfor afgørende at have kritisk sans, så vi kan vurdere de oplysninger, vi hele tiden bliver præsenteret for, både på etablerede medier, sociale medier og på øvrige platforme.

Formålet med materialet

- Formålet med materialet "Medier og Information" er give de ældre elever viden om artikel 17 i FN's børnekonvention og desuden at:
 - Eleverne bliver i stand til at reflektere over mediernes rolle og indflydelse på samfundet
 - Eleverne får viden og perspektiver på troværdige kilder, kildekritik og faldgruber
 - At få koblet artiklerne til elevernes hverdag
 - At eleverne ved, at børn og unge også har rettigheder

Materialet

Kobling til FN's børnekonvention:

Alle Red Barnets materialer er funderet på FN's børnekonvention. Dette materiale berører særligt følgende rettighed:

- Staten skal sikre børns ret til informationer fra et bredt udsnit af både nationale og internationale kilder (artikel 17).

Materialets opbygning:

Materialet består af en velkomst, grundviden, fire øvelser, som omhandler medier og information samt en opsamling. Vi opfordrer til, at I gennemfører øvelserne i rækkefølge.

Baggrund for materialet:

Medier og tilegnelsen af både viden og information bliver hyppigt diskuteret rundt omkring i verden, og begreber som "fake news" og "misinformation" vidner om, at det kan være vanskeligt at navigere i den konstante informationsstrøm. Med dette materiale sætter du fokus på mediernes rolle og børns ret til adgang til information.

VELKOMMEN TIL

Medier og information

I dette materiale gælder det om at blive klogere på artikel 17 i FN's børnekonvention. Artikel 17 handler om mediernes rolle og statens opgave i at sikre børn og unge adgang til information. Vi skal undervejs tale om:

- Relevansen og betydningen af artikel 17
- Hvilken rolle medier og information spiller
- Hvordan vi forholder os kritisk og nuanceret til viden og information

Hjernestarter – Tænk, tal, del

Hvor/hvordan opsøger I primært selv information og viden?

1. Tænk først alene over det i 30 sekunder
2. Tal dernæst med din sidemakker i 60 sekunder
3. Del herefter i fællesskab i klassen

FN's børnekonvention

- FN's børnekonvention er en international aftale, som fastlægger børn og unges rettigheder og beskyttelse i samfundet. Den blev vedtaget på FN's generalforsamling d. 20. november 1989.
- Børnekonventionen gælder for **ALLE** mennesker under 18 år i alle lande, der er tiltrådt aftalen, og den tager udgangspunkt i barnets bedste for at sikre:
 - Børns grundlæggende rettigheder, fx mad, sundhed og et sted at bo
 - Børns ret til udvikling, fx skolegang, fritid, leg og information
 - Børns ret til beskyttelse, fx mod krige, vold, misbrug og udnyttelse
 - Børns ret til medbestemmelse, som fx indflydelse, deltagelse og ytringsfrihed
- Deltagerstater, FN's Børnekomité og voksne i det hele taget skal sørge for at sikre børns rettigheder.

Mediernes rolle – Hvad betyder det?

Artikel 17 i FN's børnekonvention - Mediernes rolle: Staten skal sikre børn og unge adgang til informationer fra et bredt udsnit af både nationale og internationale kilder, hvis formål er at fremme børn og unges sociale, åndelige og moralske velfærd og fysiske og psykiske sundhed.

Stater skal derfor:

- Tilskynde massemediers udbredelse af information, der er af social og kulturel værdi for børn og unge
- Tilskynde international samarbejde om produktion, udveksling og spredning af sådanne informationer
- Tilskynde produktion af børnebøger
- Tilskynde særlig hensyntagen til sproglige behov hos børn og unge, der tilhører et mindretal eller et oprindeligt folk
- Tilskynde passende retningslinjer, der beskytter børn og unge mod oplysning og materiale, der skaders dets velfærd

Kilde: Red Barnet og menneskeret.dk

Statens opgave – Et offentligt gode

Artikel 17 slår altså fast, at det er *statens* ansvar, at børn har adgang til information.

Danmarks Radio er et statsejet medie, som skal levere information ”i samfundets og offentlighedens tjeneste”.

Deraf navnet public service-kanal. I praksis betyder det, at DR skal være politisk uafhængigt, upartisk og fri for økonomiske interesser.

”Det står mejslet i sten, at DR skal samle og oplyse danskerne, men om vægten skal lægges på ”samle” eller ”oplyse” har altid været en diskussion”
– DR Medieforskning 2022.

VIGTIGE ÅRSTAL

1925: Statsradiofonien (DR) oprettes som forsøg med et enkelt radioprogram, der sender 3 timer dagligt

1926: Statsradiofonien gøres permanent

1926: "Pressens Radioavis" ser dagens lys, da radioen i samarbejde med dagbladene begynder at sende nyheder én gang om dagen

1927: Statsradiofonien bliver landsdækkende

1959: Statsradiofonien ændrer navn til Danmarks Radio,, og DR betragtes nu som en selvstændig, offentlig institution

1960: DR sender TV hver aften i hele landet

1956: Premiere på TV-Avisen

1988: Det nystartede TV2 bryder DR's monopol på at transmittere landsdækkende TV

Det danske medielandskab

I denne øvelse skal vi undersøge og tale om udviklingen i det danske medielandskab og perspektivere det til formålet med artikel 17.

25-30
MINUTTER

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Om lidt skal vi sammen prøve at skabe overblik over det danske medielandskab uden hjælpemidler.
2. Først får I to minutter til enkeltvis at tænke på eksempler på forskellige, konkrete medier. Skriv det eventuelt ned.
3. Bagefter sætter jeg en timer på ti minutter, og så tager vi en lynrunde med håndsoprækning. Jeg skriver jeres eksempler op på tavlen, og vi forsøger at undgå gentagelser, så vi får flest mulige eksempler frem.
4. Husk, at vi kun har talt om DR og TV2 indtil nu. Lad os se hvor mange andre medier, vi umiddelbart kan komme i tanke om.
5. Vi samler fælles op på vores overblik og sætter det i sammenhæng med eksempler på medietyper, som ses på det følgende slide.
6. Vi runder øvelsen af ved i fællesskab at tale om de spørgsmål, som står på det følgende slide.

Eksempler på medietyper i Danmark

Radio/podcasts

TV/streaming

Sociale medier

Aviser/ugeblade/magasiner

Internet

Vi taler i fællesskab om:

- Hvilke forskellige typer medier blev nævnt?
- Er der medier, vi har glemt? Hvad kan det skyldes, tror I?
- Hvad er fordelene og ulemperne ved de forskellige medietyper I har fremhævet?
- Hvad mener I bør være public service?
- Hvad er mener I public service medier kan gøre og sige? Hvad gælder et ikke-statsstøttet medie?

Medietendenser

I denne øvelse skal vi dykke ned i medieudviklingen over tid, og se på nyere tendenser blandt børn, unge og voksne i Danmark.

40-45
MINUTTER

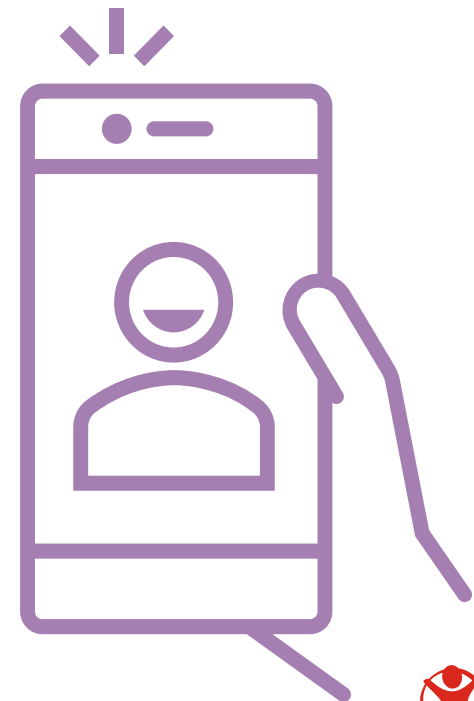
Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

Én ting er de forskellige medier, der giver adgang til viden – noget andet er adfærdstendenser i tiden i forhold, hvor man opsøger viden.

1. Om lidt skal I enkeltvis undersøge medie- og adfærdsudviklingen i Danmark ved hjælp af linket på det følgende slide.
2. I får cirka 30 minutter til at læse udpluk fra den seneste rapport om medie- og adfærdsudviklingen i Danmark.
3. I kan enten vælge at læse opsummeringen af rapporten, eller dykke ned i de konkrete afsnit, som I synes er mest interessante.
4. I skal hver udvælge en til to tendenser fra rapporten, som I vil fremhæve, og I skal tage udgangspunkt i de spørgsmål, som står på det følgende slide, når I skal forklare og skrive tendenserne ned.
5. Vi samler op i fællesskab og taler om de spørgsmål, som står på det følgende slide.

Rapporten: "Medieudviklingen i Danmark"

Find rapporten om medieudviklingen i Danmark ved at følge linket [her](#)

En og en – Svar på spørgsmålene om medietendenser:

Brug disse spørgsmål til at forklare tendenserne:

- Er tendensen ny eller gammel?
- Kan I genkende tendensen fra dit eget liv?
- Er der noget overraskende over tendensen?
- Hvad er fordele og ulempe ved tendensen?

Vi taler i fællesskab om:

- Er der tendenser, som alle eller mange i klassen har valgt at fremhæve?
- Hvad siger de forskellige tendenser om den tid, vi lever i hvad angår medievaner og informationsstrømme?
- Hvad siger tendenserne særligt i forhold til unge?
- Synes I, at tendenserne er positive eller negative? Hvorfor?
- Hvordan tror I, at medieudviklingen ser ud om 10 år?

Troværdighedstesten

I denne øvelse skal vi arbejde med troværdighed i forhold til at søge og finde relevant information.

15-25
MINUTTER

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Vi skal nu sammen forsøge at blive klogere på, hvad troværdighed er og betyder i forhold til at søge viden og information.
2. Om lidt laver vi en lille troværdighedstest sammen.
3. I vil på det følgende slide se en række scenarier, hvor I skal finde frem til noget information. I skal efter hvert scenarie komme med jeres bud på, hvor I vil foretrække at finde frem til informationen – og I skal gerne kunne forklare, hvorfor informationen er troværdig fra netop den kilde, som I har valgt.
4. Vi laver øvelsen med håndsækning, hvor I skal give jeres bud og begrunde, hvorfor I har valgt det type medie, som I har valgt.
5. Vi runder øvelsen af med at tale fælles om de spørgsmål, som står på det følgende slide.

Scenarier: Hvor vil du finde informationen?

Scenarie 1: Din klasselærer beder dig om at finde på en faglig aktivitet til den kommende studietur til Prag. Hvor søger du inspiration henne?

Scenarie 2: Du vil gerne finde ud af, hvor meget dit nye par jeans belaster klimaet. Hvor finder du viden om klimaaftryk og tøjproduktion?

Scenarie 3: Du vil gerne finde på en sjov og lidt anderledes aktivitet til din familieferie til Berlin. Hvor finder du gode idéer til sjove aktiviteter og seværdigheder?

Scenarie 4: Du skal lære reglerne til skak, og du har ikke særlig meget tid til rådighed. Hvor finder du en lynhurtig guide til reglerne?

Scenarie 5: Forestil dig, at du skal stemme til næste Folketingsvalg. Hvordan finder du information om partierne, så du kan få en idé om, hvem du gerne vil stemme på?

Vi taler i fællesskab om:

- Hvilke tre ting gør information og viden troværdigt?
- Hvad gør det ved troværdigheden af information, hvis man først hører det fra fx sociale medier?
- Hvad vil det betyde for typen indhold, information og viden, hvis fx influencere var statsstøttede?
- Hvad er fordelen ved at have mange medier til at søge informationer? Hvad hvis der kun var ét medie?
- Hvad har YouTube betydet for adgangen til information? Er der udfordringer med YouTube?

Værdier og vinkling

I denne øvelse skal vi arbejde med mediers værdier, vinkling og magt – og vi skal forsøge at blive klogere på kildekritik i informations- og nyhedsstrømmen.

45-55
MINUTTER

Øvelsesvejledning – Sådan gør vi:

1. Nu skal vi undersøge, hvorfor selvsamme information kan se forskellig ud alt efter hvilket medie, der bringer historien.
2. I skal i makkerpar undersøge en aktuel nyhed, som I selv vælger. I skal forsøge at finde to forskellige udlægninger af historien eller nyheden fra to forskellige medier – Det kan fx være DR overfor "Verdens bedste nyheder", eller TikTok overfor Fox News.
3. Undersøg nyhedshistorien med afsæt i de spørgsmål, som står på det følgende slide.
4. I får cirka 30 minutter til øvelsen og når tiden er gået, deler et par af jer, hvad I har arbejdet med med resten af klassen.
5. Dernæst skal vi tale fælles om, hvorfor medierne ofte kaldes for "den fjerde statsmagt".
6. Vi runder øvelsen af med fælles at tale om de spørgsmål, som står på det følgende slide.

To og to – Svar på spørgsmålene til jeres nyhedshistorier:

- Hvad er særligt fremhævet i de to forskellige versioner af historien?
- Hvordan er de forskellige?
- Er hovedbudskabet ens eller forskelligt?
- Hvilke virkemidler/nyhedskriterier bruger de to medier?
- Er der mon en dagsorden med historien?

Medierne: "Den fjerde statsmagt"

Den fjerde statsmagt:

I Danmark kalder vi ofte medierne for den fjerde statsmagt. Referencen til magt handler om, at medierne skal holde øje med, hvad politikere og andre magthaverne foretager sig, og på den måde holde dem i ørerne og agere vagthund.

Rollen som vagthund indebærer et stort ansvar. Medierne har pligt til at oplyse faktuel, sagligt og uafhængigt af politiske og økonomiske interesser, så borgerne på den baggrund kan danne deres egne holdninger.

Medierne har stor indflydelse på, hvad vi får at vide om, hvad der sker i samfundet.

Kilde: Folketinget.dk

Men hvad med de tre andre?

Magts tredeling er et princip, som skal forhindre magtmisbrug. Det er bestemt i Danmarks Grundlov §3, at magten skal inddeles i tre:

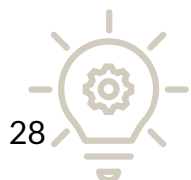
1. Den lovgivende magt (Folketinget og regeringen i forening)
2. Den udøvende magt (regeringen)
3. Den dømmende magt (domstolene)

Kilde: Folketinget.dk

Er medierne en hjælp til at forstå, hvad der sker i verden?

"Man kan ikke benytte sig af medier, hvis man skal forstå verden. Man skal have en grundlæggende skoleuddannelse, og så må man følge op på de grundlæggende fakta. Det er derfor vi har andet end medier (...)"

Svensk samfundsforsker, Hans Rosling

Vi taler i fællesskab om:

- Hvad mener I om Hans Roslings udsagn?
- Synes I, at der er for lidt fakta i mediers formidling af historier?
- Hvorfor er kildekritik vigtigt?
- Hvordan vil I beskrive fænomenet "fake news", og hvad betyder fænomenet for vores adgang til viden?
- Mener I, at viden og information fra fx ChatGBT eller andet slags AI er troværdigt? Hvorfor? Hvorfor ikke?

Fælles opsamling – Sneboldkamp

- Skriv en af nedenstående ting på en lille lap papir:
 - Et godt tip eller noget, du har lært i dag om mediernes rolle
 - En anbefaling af noget, som du har set/læst/lyttet til for nylig (fx en podcast, en artikel eller noget tredje), som du gerne vil anbefale andre
- Krøl papiret sammen til en snebold
- Når alle er klar, leger vi sneboldkamp med papirkuglerne i 30 sekunder
- Efter 30 sekunder samler alle en papirskugle op, folder den ud og læser, hvad der står

